

Motion till riksdagen 2008/09:Ub598

av Marie Granlund m.fl. (s)

Världens bästa lärare i Sverige

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska ha världens bästa lärare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lärares möjlighet att utvecklas och specialisera sig i yrket genom en kontinuerlig kompetensutveckling.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om andelen disputerade lärare på lärosäten med lärarutbildning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nya intagningsregler till lärarutbildningen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lärarens kommunikativa förmåga inom lärarutbildningen och i kompetensutvecklingen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skolpersonal som arbetar med utveckling, rådgivning och särskilda problem.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler lärare i syfte att minska klass- och gruppstorlekar samt att förbättra lärarnas arbetssituation.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att rekrytera yrkeslärare genom att tillåta fler yrkeskategorier i skolan som står under ledning och chefskap av en välutbildad och erfaren lärare.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att öka läraryrkets status genom "AT-tjänstgöring" och auktorisation.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka utbildningsvetenskaplig forskning samt att kombinera undervisning med forskning.

Fel! Okänt namn

Motivering

Sverige ska ha världens bästa lärare. Det är det överlägset främsta målet om skolan ska lyckas med sitt viktigaste uppdrag, att ge alla elever gedigna kunskaper som grund för ett livslångt lärande. Vi behöver lärare som kan fånga lusten till lärande och utmana alla barn och elever att vilja utvecklas maximalt efter sin förmåga. Inte minst är det avgörande för de barn och elever som inte har studietradition med sig hemifrån.

Lärare påverkar och formar barn och elever under många år. Därför måste samhället dels ställa höga krav på lärarna, dels ge dem goda förutsättningar att fungera väl i sin yrkesroll. Vi socialdemokrater tror att lämplighet för yrket, en god grundutbildning, bra anställningsvillkor samt en väl fungerande kompetensutveckling är viktiga ingredienser för att nå målet att Sverige ska ha världens bästa lärare.

Läraryrket måste bli ett förstahandsval för fler studenter. Gemensamt för våra förslag är att de syftar till att göra läraryrket mer attraktivt:

- ? Lärarstudenter ska få en mycket god utbildning. Därför bör andelen disputerade lärare öka på lärosäten med lärarutbildning.
- ? Läraryrkets status ska öka. Därför vill vi pröva möjligheten av "AT-tjänstgöring" och lärarauktorisering.
- ? Läraren ska ha tid för sina elever. Därför bör klasstorlekarna minska.
- ? Läraryrket ska vara så meriterande och ge sådan kompetensutveckling att det är möjligt att utvecklas och få nya uppgifter inom skolan eller byta bransch.
- ? Det ska vara möjligt att kombinera undervisning med forskning.
- ? Lärarna ska kunna fokusera på undervisning. Därför ska det finnas gott om annan skolpersonal som arbetar med utveckling, rådgivning och särskilda problem.
- ? Lärare ska ha kompetenta chefer. Därför vill vi utveckla skolledarrollen.

Ämnesdjup, ledarskap och kommunikativ förmåga

Alla lärare behöver goda och djupa ämneskunskaper samt god förmåga att kommunicera och leda. Det hjälper inte om en lärare besitter det allra största ämnesdjup om inte läraren samtidigt har förmågan att möta barnet eller eleven på rätt nivå. Det är i det närvarande och personliga mötet som förutsättningar för lärande blir möjligt. Därför måste det goda ledarskapet prägla den pedagogiska och didaktiska förhållningssättet. Vi måste ge lärarna förutsättningar att ta ett verkligt ledarskap i klassrummet eller i gruppen. Vi socialdemokrater vill därför att ledarskap och lärarens kommunikativa förmåga ska få ett större inslag både inom lärarutbildningen men också i den kontinuerliga kompetensutvecklingen.

Olika vägar in och bättre stöd

Vi socialdemokrater vill fokusera vikten av lämplighet och fallenhet för lärarrollen. Det måste därför finnas olika vägar in till läraryrket. Vi vill pröva nya intagningsregler för att antas till lärarutbildningen. Intervjuer, tester och praktik i skolan med bedömare kan vara alternativ som komplement till en ren betygsintagning.

De som inte valt läraryrket från början ska inte vara utestängda. För dem ska finnas möjlighet att komplettera sin utbildning och yrkeserfarenhet och bli lärare. Antagningen ska på sikt utformas på samma sätt som för den reguljära lärarutbildningen med speciella tester.

Nya lärare behöver också bättre stöd i början av sin yrkeskarriär och rimligare förutsättningar att kunna ta det stora ansvar som det innebär att vara lärare. Vi vill därför pröva möjligheten av att införa en "AT-tjänstgöring" för lärare motsvarande vad som i dag gäller för läkare. Först efter godkänd "AT-tjänst" ska läraren fullt ut ha befogenheter att utföra alla lärares uppgifter, exempelvis betygssättning och utvecklingssamtal.

En lärarutbildning som stärker en nationellt likvärdig skola

Lärarutbildningen är synnerligen viktig för att forma en nationellt likvärdig skola. 2001 års lärarutbildningsreform flyttade fram positionerna och var en viktig reform för att utveckla svensk skola. Den kritik som Högskoleverket riktat mot utbildningen ska naturligtvis tas på allvar och åtgärdas, vilket den tidigare socialdemokratiska regeringen också gjorde. Ytterligare en konkret åtgärd är att andelen disputerade lärare på lärarutbildningarna ska öka. Vi socialdemokrater vill se en sammanhållen lärarutbildning, en utvecklad professionsutbildning samt en ökad forskningsanknytning av all lärarutbildning med utbildningsvetenskap som ett sammanhållande kitt. Vi beklagar att pågående lärarutbildningsutredning inte genomförs som en parlamentarisk utredning. Att utveckla svensk skola är ett långsiktigt projekt och bör så långt det är möjligt göras genom blocköverskridande överenskommelser som håller över tid och ger svensk skola arbetsro.

En reformerad lärarutbildning måste, som angivits tidigare, särskilt beakta vikten av undervisning om ledarskap och lärarens kommunikativa förmåga. Ett särskilt fokus ska också riktas mot arbetet för att stärka skolans matematikundervisning och vikten av att utveckla sfi-utbildningen. En reformerad lärarutbildning måste också rymma utbildning som fokuserar lärarrollen i vuxenutbildningen. Folkbildningens särskilda krav på lärar- och ledarkompetens bör särskilt uppmärksammas eftersom folkhögskolor fyller en viktig roll i svensk utbildning. Det finns en mycket utvecklad folkbildningsforskning som bidrar till forskningsförankringen och som bör kunna få en ännu större betydelse i en framtida lösning på folkbildningens utbildningsbehov.

Fel! Okänt namn

Fler lärare och trygghet i jobbet

Vi socialdemokrater vill anställa fler lärare i syfte att minska klasstorlekar och förbättra lärarnas arbetssituation. Det är en avgörande faktor för att utveckla svensk skola. Vi behöver också finna alternativa vägar för dem som tröttnat i yrket eller helt enkelt inte passar som lärare. Det behövs ökad trygghet i omställning och bra villkor för att kunna få nytt jobb. Vi vill att staten tar ett tydligt ansvar för att det i alla kommuner och oavsett huvudman finns väl fungerande trygghetssystem för lärare som vill och behöver byta yrkesinriktning.

Bara behöriga lärare

Alla lärare måste vara välutbildade, kompetenta och behöriga. Det ska inte finnas några obehöriga lärare i skolan. Därför ska obehöriga lärare ha rätt till utbildning för att få behörighet. Vi vill genomföra en särskild statlig satsning tillsammans med kommuner och friskolor för att ge alla obehöriga lärare rätt till fullständig lärarexamen. Vi vill att staten initierar rundabordssamtal med kommunerna, företrädare för friskolorna och de fackliga organisationerna för att upprätta en gemensam handlingsplan för att nå målet att alla lärare ska vara behöriga. Handlingsplanen ska ha en tydlig tidsplan när målet ska vara uppnått.

Mer och bättre kompetensutveckling

Kompetensutveckling är jämte grundläggande lärarutbildning ett mycket viktigt instrument för att nå en nationell likvärdig skola. Det måste därför finnas ett stort utrymme för fortbildning och vidareutbildning så att alla lärare får möjlighet till nya impulser. Lärare och skolledare måste få tillgång till det senaste inom forskning och utveckling och samtidigt själv bidra med sina erfarenheter till andra. Lärare måste ges möjlighet att utvecklas och specialisera sig i yrket. Vi vill också fortsätta att erbjuda barnskötare möjlighet att vidareutbilda sig till förskolelärare.

Utbildningsvetenskap och forskning om skolan i skolan

Vi vill se en förstärkning av utbildningsvetenskaplig forskning. Vi behöver också mer praxisnära forskning där disputerade lärare bedriver forskning parallellt med undervisning i skolan och förskolan. På det sättet kan vi bygga upp en stark och kontinuerlig forskningsbas som grundar sig i lärares egna frågor. Vi behöver en bättre infrastruktur genom fasta forskningsresurser i anslutning till lärarutbildning och pedagogisk yrkesverksamhet, en förstärkning av forskningsmedel som söks i konkurrens samt ökade resurser för

Fel! Okänt namn på

forsknings- och utvecklingsarbete ute i verksamheten. Vi vill därför pröva möjligheten av ett institut för skolforskning, med uppgift att främja kunskapsbildningen när det gäller lärande och undervisning. Ett sådant institut skulle kunna fördela forskningsmedel till skolrelevanta forskningsprojekt, främja regional och lokal FoU-samverkan samt föra ut internationella och nationella forskningsresultat. Vi anser att kommunerna bör medverka vid finansiering, planering och genomförande av en sådan verksamhetsnära forskning. Detta bör regleras i skollagen.

Fler yrkeskategorier i skolan

Vi vill också pröva möjligheten av att en erfaren och välutbildad yrkeslärare får ansvara för ett arbetslag bestående av resurspersoner från arbetslivet. Vi är också övertygade om att det finns fler yrkesprofessioner som kan stödja elever med sociala eller medicinska problem. Det är en förutsättning för att lärarna ska kunna ta sitt ansvar för lärandet.

Läraryrkets auktorisation

Vi vill utveckla ett auktorisationssystem för lärare som bidrar till att alla lärare kan utvecklas i yrket. Vi vill att det ska finnas fler möjligheter till specialisttjänster för lärare där exempelvis en förskollärare med särskild mångkulturell kompetens tar ansvar för utvecklingsarbete i invandrarrika områden, en ämneslärare ansvarar för att alla lärare i ämnet har en likvärdig betygssättning eller en fritidspedagog med särskild utbildning ansvarar för skolans fortbildning om mobbning.

En bra arbetsorganisation

Vi är övertygade om nödvändigheten av att utveckla skolans arbetsorganisation för att bättre ta till vara lärares och övrig personals yrkesprofessionalitet. Ett led i detta är att satsa mer resurser och fokus på chefskapet i skolan. Vi vill därför införa en obligatorisk skolledarutbildning med statlig certifiering som krav för att bli anställd som skolledare. Vi vill ge alla skolledare särskild ledarutbildning anpassad för skolan. Vi vill också att själva rektorsförordnandet bör vara tidsbegränsat och kunna omprövas exempelvis var femte år på samma sätt som ofta gäller andra kommunala och statliga chefstjänster.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 2 oktober 2008

Marie Granlund (s)

Mikael Damberg (s)

Louise Malmström (s)

Thomas Strand (s)

Roland Bäckman (s)

Agneta Lundberg (s)

Peter Hultqvist (s)

Caroline Helmersson-Olsson (s)